

L'anunci d'ETA d'un "alto el foc permanent" (la mateixa expressió que va utilitzar l'IRA en el comunicat del que ha acabat sent la treva definitiva) és el primer gran pas per bastir un nou escenari polític i social al País Basc, però ha estat precedit d'altres de més tímids i discrets —alguns d'aparentment insignificants que han passat desapercebuts—. Els primers es van produir el 2003, any en què l'esquerra abertzale començà una reflexió sobre l'estratègia davant l'enfrontament absolut i inflexible del PP. Després del fracàs de la treva propiciada pel Pacte de Lizarra, es va fer evident la necessitat d'un cop de timó. Del 30 de maig d'aquell 2003 és l'últim atemptat mortal d'ETA, en què va assassinar dos policies, Bonifacio Martín i Julián Embid, a Sangüesa (Navarra).

A principi del 2004, el 18 de febrer, arriba l'anunci d'ETA d'una treva per a Catalunya, un fet que, públicament, els polítics i mitjans de comunicació espanyols van rebre amb bastants crítiques i ningú no va interpretar com un possible canvi també en les estratègies d'ETA.

L'11 de març del 2004, quan es produïren els atemptats de Madrid, el tomb ja s'estava produint en l'entorn de l'esquerra abertzale. L'atemptat no té gaire incidència, però els resultats de les eleccions que se celebren tres dies després sí que sembla que van influir sobre ETA. El PP va perdre el poder, i el nou president espanyol, José Luis Rodríguez Zapatero, retirava immediatament les tropes espanyoles de l'Iraq, una decisió que, segons fonts citades pel diari *Avui*, "va agradar a l'organització [ETA]". Al mateix

El camí fins a la treva

L'"alto el foc permanent" declarat per ETA obre més esperances que les treves anteriors. El comunicat és el final d'un camí a petites passes que ara es poden considerar clau (propostes de Batasuna i gestos de Zapatero) i entrebancs que poden reparèixer en el futur.

temps que Batasuna havia decidit modificar la seva estratègia, l'interlocutor canviava i ETA s'ho mirava amb interès.

A final del 2004, ja hi ha dos fets que demostren que, paral·lelament, l'antiga Batasuna i ETA fan passes per resoldre el conflicte. Al mes d'octubre, la Poli-

Cronologia de les treves

■ **29 de gener del 1988.** Durada: dos mesos. Al poc temps de complir-se els vint anys de la primera víctima mortal d'ETA, la banda declara una treva amb la finalitat de seure a parlar amb el Govern espanyol. Les converses d'Alger havien quedat ajornades per l'atemptat de la caserna de la Guàrdia Ci-

vil a Saragossa, que va causar onze morts. La banda pretenia reprendre-les, però va ser un intent fugaç: en trobar que hi havia poca receptivitat, segresta l'empresari Emilio Revilla, que va ser privat de llibertat 249 dies. En alliberar-lo, ETA anuncia una treva que no serà. Continuen els atemptats.

■ **8 de gener del 1989.** Durada: dos mesos i mig. Una primera treva de quinze dies dona pas a una altra de dos mesos. El 4 d'abril d'aquest any, però, ETA comunica que les converses d'Alger han acabat. A la capital d'Algèria s'havien vist les cares, per part del Govern, Juan Manuel Eguagaray i Rafael

Vera, i, del costat d'ETA, Antxon i Belén González Penalba. Segons els independentistes bascos, el procés se'n va anar en orris per la incapacitat de l'executiu estatal de reconèixer que hi havia negociació política. El 10 de gener del 1989, a l'estat francès, havia estat detingut l'etarra Josu Ternera. Al rerefons també hi havia l'activitat dels Grups Antiterroristes d'Alliberament (GAL), la "guerra bruta".

■ **10 de juliol del 1992.** Durada: dos mesos. Una altra detenció cabdal, ara múltiple —tota la cúpula de l'organització armada va caure a Bidart el març del 1992—, va ser l'avantsala d'una nova treva. Quinze dies abans de la inauguració dels Jocs Olímpics de Barcelona, ETA atorgava 60 dies de pau al Govern espanyol. La intenció era, en opinió de la banda, arribar a una "negociació política amb el Govern".

cia va detenir un dels dirigents d'ETA, Mikel Albisu "Antza", i aconseguí documentació que demostrava que la banda armada té un "esborrany de declaració de treva", una mena de guió per deixar les armes i optar per la via política, segons altres fonts.

Un mes després, el 14 de novembre, el líder de Batasuna, Arnaldo Otegi, presenta, en un míting celebrat a Aneta, el seu pla per assolir una solució política, batejat "Ara el poble, ara la pau". La proposta és la constitució de dues meses paral·leles: en una, Otegi relega ETA a discutir amb el Govern espanyol les qüestions tècniques del desarmament, l'alliberament dels presos i la "rehabilitació de les víctimes multilaterals del conflicte". La segona mesa estaria formada per totes les forces polítiques, inclosa lògicament Batasuna, que hauria de discutir el futur d'Euskal Herria, no del País Basc estricte sinó també de Navarra i els territoris que se situen en l'estat francès. El que decidiria aquesta Mesa hauria de ser ratificat pels ciutadans.

El gener del 2005, Otegi va aclarir que no exigia la independència sinó el diàleg. En una carta oberta al president Zapatero, ho deia explícitament: "No s'està plantejant un escenari independentista per a la solució del conflicte, sinó un intent d'acordar les regles democràtiques que facin possible un nou escenari on tots els projectes polítics tinguin cabuda i també el nostre, socialista i independentista."

Des del mateix Euskadi, Rodríguez Zapatero responia, l'endemà mateix, amb bones paraules: "Jo el primer, i tots els ciutadans, volem escoltar-los." i una exigència: "Per escoltar-

Comunicat d'Euskadi Ta Askatasuna

22 de març del 2006

Euskadi Ta Askatasuna (ETA) ha decidit d'aturar permanentment l'activitat armada a partir del 24 de març del 2006. L'objectiu d'aquesta decisió d'ETA és d'impulsar el procés democràtic necessari a Euskal Herria. A Euskal Herria, cal construir-hi un marc democràtic, que reconegui els nostres drets, per al futur i que faci possibles totes les opcions polítiques. Al final d'aquest procés, els ciutadans bascos hauran de tenir el dret de decidir el propi futur.

Als estats espanyol i francès, els correspon de respectar, sense la més mínima limitació, la decisió de debat democràtic que adopti Euskal Herria. Hauran de respectar la decisió que els bascos adoptem sobre el nostre futur.

Fem una crida perquè tots els agents actuïn amb la mateixa responsabilitat amb què ETA ha actuat a l'hora de fer el pas que ha fet. A les autoritats d'Espanya i de França, els fem una crida perquè ofereixin una resposta positiva a la nova situació i abandonin les actituds repressives.

En general, fem una crida als ciutadans bascos perquè s'impliquin en el procés i perquè lluitin pels drets del nostre poble.

Es la voluntat i el desig d'ETA portar aquest procés fins a la fi i recuperar un veritable escenari democràtic, superant un conflicte que ha durat molts anys i construint una pau basada en la justícia. Confirmem el compromís de continuar, en el futur, fent més passos d'acord amb la voluntat expressada. La resolució del conflicte avui i aquí és possible. Es el desig i la voluntat d'ETA.

Gora Euskal Herria askatuta.

Gora Euskal Herria sozialista.

Endavant fins a aconseguir la independència i el socialisme.

los cal que cessi el soroll de les bombes i les pistoles."

Segons diverses fonts, aquí comencen els contactes discrets entre representants del Partit Socialista d'Euskadi (PSE) amb l'esquerra abertzale, trobades secretes a les quals aviat s'afegiren membres del PSOE primer, i representants del Govern espanyol després. Segons va explicar la setmana passada la televisió pública basca Euskal Telebista (ETB), a hores d'ara ja "fa mesos" que ETA i el Govern espanyol estan

negociant un acord de pau a Suïssa i Noruega. El diari *Avui* també assenyalava Noruega i explica que un dels mitjancers en les negociacions seria el sacerdot irlandès Alec Reid, "que gairebé viu instal·lat a Euskadi des de fa un any, s'ha ofert en cos i ànima en el procés de pau per anar i venir de Noruega i compta amb la col·laboració de delegats de la cúria basca".

El mes de maig del 2005, Zapatero proposa al Congrés dels Diputats l'aprovació d'una resolució que autoritza

Aquesta negociació no va arribar a ser possible, cosa que va posar fi a la treva. De fet, l'any olímpic va ser el segon més sagnant des del 1987, quan a Barcelona va tenir lloc la massacre d'Hipercor. Així, el 1992 hi va haver 26 morts, i el 1991, 46. Des d'aleshores, però, la xifra sempre ha estat més baixa. La defenestració a l'estat francès de Pakito, líder de la banda, va dur Mikel Antza a la direcció.

■ 23 de juny del 1996.

Durada: una setmana. Amb el funcionari de presons José Antonio Ortega Lara encara segrestat -va estar al forat 532 dies: del 17 de gener del 1996 al 30 de juny del 1997-, ETA va anunciar una simbòlica treva de set dies a fi de comprovar el tarannà del nou Govern espanyol, que acabava de canviar de color amb l'accés a la Moncloa de José María Aznar. Després de tretze anys

d'executius del PSOE, ETA volia conèixer com actuaria el PP. La resposta dels nous governants va ser la passivitat més absoluta. Deien que no hi havia res a negociar mentre Ortega Lara continuava engarjolat. Hi va estar encara, com hem vist, 365 dies més. En tot cas, aquesta minitruva infructuosa no va impedir futures negociacions entre el Govern d'Aznar i els responsables de l'organització basca.

■ 18 de setembre del 1998. Durada: un any i 75 dies.

De fet, i amb molta diferència, la treva més duradora va ser sota el Govern d'Aznar, malgrat que aquest, anys a venir, l'anomenaria "treva trampa", un ample lapse que va servir als etarres per enfortir l'organització. Va ser la primera treva indefinida, i va ser possible, en gran part, pel conegut com a Pacte de Lizarra, que aplegava els partits

nacionalistes i Esquerra Unida. A Zuric, Suïssa, durant tres hores i mitja, Antza i Belén González Penalba, d'una banda, i Ricardo Martí Fluxà, Pedro Arriola i Javier Zarzalejos -tots tres persones d'estricta confiança d'Aznar- van dialogar, sense èxit, amb la mediació del bisbe de Bilbao, Juan María Uriarte. Es va parlar de territorialitat, del dret a l'autodeterminació i de la "pau per presos".

Declaració d'Euskadi Ta Askatasuna a Euskal Herria

23 de març del 2006

ETA, organització socialista revolucionària basca d'alliberament nacional, mitjançant aquesta declaració desitja donar a conèixer la següent decisió:

Euskadi Ta Askatasuna ha decidit declarar un alto el foc permanent a partir de les 00.00 hores del 24 de març del 2006.

L'objectiu d'aquesta decisió és impulsar un procés democràtic a Euskal Herria perquè, mitjançant el diàleg, la negociació i l'acord, el poble basc pugui fer el canvi polític que necessita.

Superant l'actual marc de negociació, participació i imposició cal construir un marc democràtic per a Euskal Herria, reconeixent els drets que com a poble li corresponen i assegurant per al futur la possibilitat de desenvolupament de totes les opcions polítiques.

Al final d'aquest procés els ciutadans i ciutadanes bascos han de tenir la paraula i la decisió sobre el seu futur, cosa que donaria una solució democràtica al conflicte.

ETA considera que correspon a tots els agents bascos desenvolupar aquest procés i adoptar els acords corresponents al futur d'Euskal Herria, tenint en compte la seva pluralitat i totalitat.

Els estats espanyol i francès han de reconèixer els resultats d'aquest procés democràtic, sense cap mena d'ingerències ni limitacions. La decisió que els ciutadans i ciutadanes bascos adoptem sobre el nostre futur haurà de ser respectada.

Fem una crida a tots els agents perquè actuïn amb responsabilitat i siguin conseqüents davant el pas fet per ETA.

És l'hora de compromisos. Tots hem d'assumir responsabilitats, per construir entre tots la solució democràtica que el poble basc necessita. És el moment de prendre decisions de profunditat i passar de les paraules als fets.

ETA fa una crida a les autoritats d'Espanya i França perquè responguin de manera positiva a aquesta nova situació, perquè no posin entrebancs al procés democràtic, deixin de banda la repressió i mostrin la voluntat de trobar una sortida negociada al conflicte.

Finalment, fem una crida als ciutadans i ciutadanes bascos en general i als militants de l'esquerra abertzale en particular perquè s'impliquin en aquest procés i lluitin pels drets que com a poble ens corresponen.

ETA mostra el seu desig i voluntat que el procés obert arribi fins al final, per aconseguir d'aquesta manera una veritable situació democràtica per a Euskal Herria, se superi el conflicte d'anys i anys i es construeixi una pau basada en la justícia. Ens refermem en el compromís de continuar fent passos en el futur d'acord amb aquesta voluntat i de continuar lluitant fins a aconseguir els drets a Euskal Herria.

La superació del conflicte, ara i aquí, és possible. Aquest és el desig i la voluntat d'ETA.

A Euskal Herria, març del 2006

Euskadi Ta Askatasuna, ETA

al Govern espanyol de dialogar amb ETA sempre que es demostrin "actituds inequívokes" que les armes callaran.

Unes setmanes després, el 18 de juny, ETA va declarar una treva parcial que exclouia, entre els potencials objectius, els càrrecs electes de partits espanyols que no siguin membres del Govern de l'estat.

El pas decisiu. La declaració d'"alto el foc permanent" feta pública el passat 22 de març ha estat rebuda amb caute-

la, tot i que el comunicat s'expressa en uns termes molt diferents dels casos anteriors de treves limitades o indefinides (vegeu la reproducció del text íntegre). No hi ha amenaces i es dirigeix als ciutadans i als estats amb el terme de "crida" (*llamamiento* en espanyol): una crida a "tots els agents perquè actuen amb responsabilitat i siguin conseqüents" i una "crida a les autoritats d'Espanya i França perquè responguin de manera positiva a aquesta nova situació, deixant de banda la repressió."

Aquest dimecres, si no hi ha un tercer ajornament, el líder de Batasuna, Arnaldo Otegi, ha de comparèixer a l'Audiència Nacional i se li aplicarà presó preventiva, segons ha anunciat el fiscal general de l'estat, Cándido Conde-Pumpido.

Diversos dirigents de Batasuna, però, han expressat que aquest fet, tot i ser "una mala notícia", no significa un entrebanc insalvable.

Alex Milian

■ **18 de febrer del 2004.**

Encara vigent. Al cap de dos mesos que el líder d'ERC, Josep-Lluís Carod-Rovira, es reunira a Perpinyà amb dirigents d'ETA, la banda anuncia una treva parcial, circumscrita exclusivament a Catalunya. En fer-se pública la trobada entre Carod i ETA, es va somoure la política espanyola i catalana. L'aleshores conseller en cap no havia informat de la seua cita a cap membre de l'e-

xecutiu, i hagué de presentar la dimissió. La treva catalana -que exclouïa els "enemics significatius del poble basc"- va servir perquè el PP criticara els "atemptats selectius" que duria a terme ETA. Tanmateix, no hi ha hagut cap atemptat mortal des del 29 de maig del 2003. Tot i que parla de Països Catalans, per a ETA, com que el País Valencià acull presos de la banda, resta al marge de la treva

■ **18 de juny del 2005.**

Encara vigent. La treva parcial s'estén als càrrecs electes "dels partits d'Espanya". Segons ETA, la llei de partits i el pacte antiterrorista eren història. Un gest de distensió cap a José Luis Rodríguez Zapatero, president del Govern des de l'abril del 2004, qui un mes abans havia aconseguit que el Congrés -amb la negativa del PP- validara converses amb ETA en cas de treva.

■ **22 de març del 2006.**

Encara vigent. La treva definitiva que molts demanaven insistentment els darrers mesos es limita a un "alto el foc permanent" des del 24 de març del 2006. No és poc, però. El comunicat d'ETA convida a "encetar un procés democràtic" i es compromet "a continuar fent passos acords amb aquesta voluntat". Sense parlar de presos, d'autodeterminació o territorialitat. Tam-

poc no ho fa en el comunicat que remet a les poques hores, novament en un to polític i obert al diàleg. Res a veure amb la peroració que el 1998 va emetre la banda per anunciar el cessament temporal de la violència. Volia l'eixida de l'exèrcit d'Euskadi, la unió dels sis territoris bascos i una "aposta clara i absoluta per la sobirania", entre altres demandes.

Victor Maceda